

Яковенко Роман Валерійович,

к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії,

маркетингу та економічної кібернетики

Кіровоградського національного

технічного університету

Позняк Валентина Леонідівна,

студентка групи МК-16 м,

Кіровоградського національного

технічного університету

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

У ринкових умовах господарювання підприємство, як відкрита система, функціонує у складному зовнішньому середовищі, що характеризується нестабільністю та постійною динамікою. Таке середовище змушує керівництво швидко адаптуватися до нових умов, потребує знання законів розвитку та пошуку шляхів виживання в ринковій економіці, врахування чинників невизначеності та нестійкості економічного середовища, а також слабкості та корумпованості державних структур, криміналізація господарської діяльності та інші причини створили господарюючим суб'єктам умови, в яких вони вимушені приділяти значну увагу питанням забезпечення власної економічної безпеки.

Значний вклад у дослідження економічної безпеки підприємства внесли відомі вчені-економісти: Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М., В. Тамбовцев, Р. Дацків, Плєтнікова І. Л., В. Шликов, Кірієнко А. В., М. Єрмоленко, В. Гайдук, В. Мунтіян та ін. Але в умовах нестабільної економічної ситуації, проблема економічної безпеки України потребує подальшого аналізу та дослідження.

Для того, щоб зрозуміти зміст категорії “економічна безпека”, слід дати характеристику поняттю “безпека” та визначити його сутність. У перекладі з грецького “безпека” означає “володіти ситуацією”, тобто безпека – це такий стан суб’єкта, за якого ймовірність зміни властивих цьому суб’єкту якостей та параметрів його зовнішнього середовища незначна, менше від певного інтервалу [4].

Економічна безпека підприємства [2] — це такий стан господарюючого суб’єкта, за якого він при найбільш ефективному використанні наявних ресурсів досягає запобігання, послаблення або захисту від існуючих небезпек та загроз або інших непередбачуваних обставин і, переважно, досягає цілей бізнесу в умовах конкуренції та господарського ризику.

Система економічної безпеки повинна гарантувати захищеність підприємства, а саме: його капіталу, персоналу, матеріальних і нематеріальних активів, прав, позицій на ринках, іміджу та перспектив його подальшого розвитку від негативного впливу сукупності економічних внутрішніх і зовнішніх факторів.

Відтак, головною ціллю системи економічної безпеки на підприємстві є своєчасне виявлення та запобігання як зовнішнім, так і внутрішнім небезпекам та загрозам, забезпечення захищеності діяльності підприємства та досягнення ним цілей бізнесу.

Досягти поставлених цілей можна за допомогою вирішення цілого комплексу завдань. До найбільш значних можна віднести:

- виявлення реальних та прогнозування потенційних небезпек та загроз;
- знаходження способів запобігання їм, послаблення або ліквідації наслідків їх дії;
- знаходження сил і засобів, необхідних для забезпечення безпеки підприємства та ін.

Для реалізації поставлених цілей підприємством, необхідно організувати ефективний механізм забезпечення економічної безпеки, який являє собою сукупність організаційної структури, методів, технологій, спонукальних

мотивів і стимулів, методів, заходів, сил, засобів та інструментів завдяки яким забезпечується фінансова безпека та вирішення поставлених завдань [3, с. 136].

Функціонування механізму управління економічною безпекою на підприємстві має передбачати взаємозв'язок цілей і завдань кожного рівня, вибираючи оптимальні шляхи реалізації рішень.

Метою функціонування механізму управління економічною безпекою є забезпечення фінансово-господарської рівноваги, досягнення визначеної ефективності діяльності та поставлених цілей і завдань подальшого розвитку підприємства.

Механізм управління економічною безпекою підприємства включає в себе такі елементи: організаційну структуру; функції організації, управління, обґрунтування і реалізації ефективних форм і методів створення, вдосконалення і розвитку системи економічної безпеки; методи забезпечення; засоби та важелі; показники та критерії оцінки; нормативно-правове та інформаційне забезпечення [1, с. 45].

Використовувані сили і засоби, як правило, поділяють на кілька груп: фінансові, кадрові, організаційні, технічні, інформаційні, правові, інтелектуальні й ін. З їх допомогою вирішуються завдання по забезпеченню безпеки.

Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства реалізується через: стратегічне планування забезпечення економічної безпеки підприємства та стратегічне планування його фінансово-господарської діяльності; оперативне оцінювання рівня забезпечення економічної безпеки підприємства та вироблення рекомендацій; оперативне планування фінансово-господарської діяльності підприємства; практичну реалізацію розроблених планів. Також на роботу системи впливають внутрішні і зовнішні загрози. Зовнішні небезпеки і загрози виникають за межами суб'єкта господарювання. Вони не пов'язані із його діяльністю. Як правило, це така зміна навколишнього середовища, що може завдати підприємству, установі чи організації збитків. Внутрішні фактори пов'язані з діяльністю суб'єкта, його персоналу. Найбільш значними з них є:

якість планування і ухвалення рішення, дотримання технології, техніки ведення операційної діяльності, організація праці та робота з персоналом, фінансова політика, дисципліна і багато інших. Саме ці умови здатні надати найбільш істотний вплив на формування прибутку підприємства, забезпечивши тим самим його економічну безпеку.

В умовах об'єктивного існування економічних ризиків і пов'язаних з ними різних видів витрат, виникає потреба у розробці механізму, який дозволить би як найкраще, з точки зору цілей, поставлених підприємством, ідентифікувати ризик на підприємстві і за можливістю знешкодити його у ході прийняття управлінських рішень. Механізм забезпечення економічної безпеки на підприємстві дає змогу систематизувати елементи системи, їх показники, функції, завдання. Для забезпечення економічної безпеки на підприємстві і можливості передбачення ризиків на підприємстві повинен існувати певний механізм забезпечення економічної безпеки. Такий механізм має бути створений з урахуванням специфіки діяльності підприємства та враховувати всі фактори впливу на підприємство для найбільш точного функціонування та реагування на негативні явища.

Список використаної літератури

1. Беликов О. Основы комплексной системы обеспечения экономической безопасности бизнеса [Текст] / О. Беликов // Менеджмент и менеджер. — 2007. — № 11. — С. 43–52.
2. Грунин О. А. Экономическая безопасность организации [Текст] / О. А. Грунин, С. О. Грунин. — СПб. : Питер, 2002. — 160 с.
3. Єрмошенко М. М. Фінансовий менеджмент [Текст] : курс лекцій / М. М. Єрмошенко, С. А. Єрохін, О. А. Стороженко. — К. : НАУ, 2004. — 506 с.
4. Словарь финансовых терминов : программа поиска толкований слов “Interpretatio” [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://inetio.org/>.